

Protokół fakultatywny do konwencji o prawach dziecka dotyczący włączania dzieci w konflikt zbrojny, Nowy Jork, 25 maja 2000 r.

(Przyborowska-Klimczak, Prawo Międzynarodowe publiczne. Wybór dokumentów, Lublin 2001, s. 232-237)

Państwa-Strony niniejszego protokołu,

zachęcone powszechnym poparciem dla konwencji o prawach dziecka, świadczącym o szeroko rozprzestrzeniającej się gotowości do promowania i ochrony praw dziecka,

potwierdzając, że prawa dzieci wymagają szczególnej ochrony, i wzywając do stałego polepszania sytuacji dzieci bez jakichkolwiek różnic, jak też do ich rozwoju i wychowania w warunkach pokoju i bezpieczeństwa,

zaniepokojone szkodliwym i rozległym wpływem konfliktu zbrojnego na dzieci i jego długotrwałymi konsekwencjami dla utrzymania pokoju, bezpieczeństwa i rozwoju,

potępiając narażanie dzieci w sytuacjach konfliktu zbrojnego oraz bezpośrednie ataki na obiekty chronione w świetle prawa międzynarodowego, łącznie z miejscami, w których zwykle przebywa znaczna liczba dzieci, takie jak szkoły i szpitale,

stwierdzając fakt przyjęcia rzymskiego statutu międzynarodowego trybunału karnego, w szczególności włączenie do niego zbrodni wojennych związanych z powoływaniem do służby wojskowej lub rekrutowaniem dzieci, które nie osiągnęły wieku piętnastu lat lub wykorzystywaniem ich do aktywnego uczestnictwa w działaniach wojennych, zarówno w międzynarodowych, jak i niemiędzynarodowych konfliktach zbrojnych,

uważając zatem, że w celu dalszego wzmocnienia urzeczywistniania praw przewidzianych w konwencji o prawach dziecka, konieczne jest zwiększenie ochrony dzieci przed włączaniem ich w konflikt zbrojny,

stwierdzając, że artykuł 1 konwencji o prawach dziecka przewiduje, iż dla celów tej konwencji dziecko oznacza każdą istotę ludzką w wieku poniżej osiemnastu lat, chyba że zgodnie z prawem odnoszącym się do dziecka uzyska ono wcześniej pełnoletność,

przekonane, że protokół fakultatywny do konwencji, który podwyższy wiek dopuszczalnej rekrutacji osób do sił zbrojnych i ich uczestnictwa w działaniach wojennych, przyczyni się skutecznie do urzeczywistnienia zasady, iż dobro dziecka powinno mieć pierwszorzędne znaczenie we wszystkich działaniach dotyczących dzieci,

stwierdzając, że dwudziesta szósta Międzynarodowa Konferencja Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężyca w grudniu 1995 r. zaleciła, między innymi, aby Strony konfliktu podejmowały wszystkie możliwe kroki w celu zapewnienia, by dzieci w wieku poniżej osiemnastu lat nie uczestniczyły w działaniach wojennych,

witając jednomyślne przyjęcie w czerwcu 1999 r. konwencji nr 182 Międzynarodowej Organizacji Pracy dotyczącej zakazu i bezzwłocznego działania w celu wyeliminowania najgorszych form pracy dzieci, która zakazuje, między innymi, przymusowego lub obowiązkowego rekrutowania dzieci do udziału w konfliktach zbrojnych,

potępiając z najwyższą troską rekrutowanie, szkolenie i wykorzystywanie dzieci w działaniach wojennych przez grupy zbrojne odrębne od sił zbrojnych państwa, wewnątrz państwa i poza jego granicami, oraz uznając odpowiedzialność tych, którzy rekrutują, szkolą i wykorzystują dzieci w tym celu,

przypominając obowiązek każdej Strony konfliktu zbrojnego przestrzegania postanowień międzynarodowego prawa humanitarnego,

podkreślając, że niniejszy protokół nie narusza celów i zasad zawartych w Karcie Narodów Zjednoczonych, łącznie z artykułem 51, i stosownych norm prawa humanitarnego,

mając na uwadze, że warunki pokoju i bezpieczeństwa oparte na pełnym poszanowaniu celów i zasad zawartych w Karcie oraz przestrzeganiu dokumentów dotyczących praw człowieka są niezbędne dla pełnej ochrony dzieci, szczególnie podczas konfliktów zbrojnych i obcej okupacji,

uznając szczególne potrzeby dzieci, które ze względu na ich sytuację ekonomiczną i społeczną lub płeć są przede wszystkim narażone na rekrutowanie i wykorzystywanie w działaniach wojennych w sposób sprzeczny z niniejszym protokołem,

pamiętając o konieczności uwzględniania ekonomicznych, społecznych i politycznych przyczyn włączania dzieci w konflikty zbrojne,

przekonane o potrzebie wzmocnienia międzynarodowej współpracy w stosowaniu niniejszego protokołu, jak też fizycznej i psychologicznej rehabilitacji oraz społecznej reintegracji dzieci, które są ofiarami konfliktu zbrojnego,

popierając uczestnictwo społeczności i w szczególności dzieci oraz dzieci będących ofiarami w rozpowszechnianiu informacji i programów edukacyjnych dotyczących stosowania niniejszego protokołu,

uzgodniły, co następuje:

Artykuł 1

Państwa-Strony podejmują wszystkie możliwe środki dla zapewnienia, by członkowie ich sił zbrojnych, którzy nie osiągnęli wieku osiemnastu lat, nie brali bezpośredniego udziału w działaniach wojennych.

Artykuł 2

Państwa-Strony zapewniają by osoby, które nie osiągnęły wieku osiemnastu lat, nie podlegały obowiązkowemu rekrutowaniu do ich sił zbrojnych.

Artykuł 3

1. Państwa-Strony podwyższają minimalny wiek dobrowolnego rekrutowania osób do ich narodowych sił zbrojnych w stosunku do wieku określonego w artykule 38, ustęp 3 Konwencji o prawach dziecka, biorąc pod uwagę zasady zawarte w tym artykule i uznając, że zgodnie z konwencją osoby w wieku poniżej osiemnastu lat mają prawo do szczególnej ochrony.

2. Każde Państwo-Strona składa, ratyfikując niniejszy protokół lub przystępując do niego, deklarację o charakterze wiążącym, w której określa minimalny wiek, od którego dopuszcza ono dobrowolne rekrutowanie do narodowych sił zbrojnych i przedstawia gwarancje, które przyjęło w celu zapewnienia, by takie rekrutowanie nie było przymusowe lub obowiązkowe.

3. Państwa-Strony, które zezwalają na dobrowolne rekrutowanie do ich narodowych sił osób poniżej osiemnastu lat, utrzymują gwarancje dla zapewnienia, jako minimum, że:

a) takie rekrutowanie jest rzeczywiście dobrowolne;

b) takie rekrutowanie odbywa się za świadomą zgodą rodziców lub opiekunów prawnych takiej osoby;

c) takie osoby są w pełni poinformowane o obowiązkach związanych z odbywaniem takiej służby wojskowej;

d) takie osoby dostarczają wiarygodnego dowodu dotyczącego wieku przed ich przyjęciem do narodowej służby wojskowej.

4. Każde Państwo-Strona może w każdym czasie wzmocnić swoją deklarację poprzez skierowanie w tym celu zawiadomienia do Sekretarza Generalnego Narodów Zjednoczonych, który poinformuje wszystkie Państwa-Strony. Takie zawiadomienie staje się skuteczne w dniu otrzymania go przez Sekretarza Generalnego.

5. Zobowiązanie do podwyższenia wieku przewidziane w ustępie 1 niniejszego artykułu nie stosuje się do szkół działających pod administracją lub kontrolą sił zbrojnych Państw-Stron, zachowując zgodność z artykułami 28 i 29 konwencji o prawach dziecka.

Artykuł 4

1. Grupy zbrojne, które są odrębne od sił zbrojnych państwa, nie powinny, w żadnych okolicznościach, rekrutować lub wykorzystywać w działaniach wojennych osób w wieku poniżej osiemnastu lat.

2. Państwa-Strony podejmują wszystkie możliwe środki, by zapobiec takiemu rekrutowaniu lub wykorzystywaniu, łącznie z przyjęciem środków prawnych koniecznych dla zakazania i kryminalizacji takich praktyk.

3. Stosowanie niniejszego artykułu nie wpływa na status prawny którejkolwiek Strony konfliktu zbrojnego.

Artykuł 5

Żadne z postanowień niniejszego protokołu nie może być interpretowane jako przeszkadzające w stosowaniu przepisów prawnych Państwa-Strony, międzynarodowych dokumentów i międzynarodowego prawa humanitarnego, które w lepszym stopniu umożliwia realizację praw dziecka.

Artykuł 6

1. Każde Państwo-Strona podejmuje wszystkie środki prawne, administracyjne i inne dla zapewnienia efektywnego stosowania i egzekwowania postanowień niniejszego protokołu w granicach jego jurysdykcji.

2. Państwa-Strony zobowiązują się do szerokiego upowszechnienia oraz popierania zasad i postanowień niniejszego protokołu za pomocą odpowiednich środków, zarówno wśród dorosłych, jak i dzieci.

3. Państwa-Strony podejmują wszystkie możliwe środki dla zapewnienia, by osoby pozostające pod ich jurysdykcją, które były rekrutowane lub wykorzystywane w działaniach wojennych niezgodnie z niniejszym protokołem, zostały zdemobilizowane lub w inny sposób zwolnione ze służby wojskowej. Jeśli jest to konieczne, Państwa-Strony udzielają takim osobom wszelkiej odpowiedniej pomocy w celu ich fizycznej i psychicznej readaptacji oraz ich społecznej reintegracji.

Artykuł 7

1. Państwa-Strony współpracują w celu stosowania niniejszego protokołu, łącznie z za pobieganiem wszelkiej działalności sprzecznej z nimi oraz w celu rehabilitacji i społecznej reintegracji osób, które są ofiarami sprzecznych z nim działań, włączając w to współpracę techniczną i pomoc finansową. Taka pomoc i współpraca będą podejmowane na podstawie konsultacji z zainteresowanymi Państwami-Stronami i odpowiednimi organizacjami międzynarodowymi.

2. Państwa-Strony, które są w stanie to uczynić, udzielają takiej pomocy w ramach istniejących wielostronnych, dwustronnych lub innych programów, lub, między innymi, w ramach dobrowolnego funduszu utworzonego zgodnie z zasadami ustalonymi przez Zgromadzenie Ogólne.

Artykuł 8

1. Każde Państwo-Strona, w ciągu dwóch lat po wejściu w życie niniejszego protokołu, w odniesieniu do tego Państwa-Strony, przedkłada Komitetowi Praw Dziecka sprawozdanie zawierające wyczerpującą informację na temat środków przyjętych przez nie w celu wypełniania postanowień protokołu, włączając w to środki przyjęte do wypełniania postanowień dotyczących uczestnictwa i rekrutowania.

2. Po przedłożeniu wyczerpującego sprawozdania każde Państwo-Strona włącza do sprawozdań przedkładanych Komitetowi Praw Dziecka, zgodnie z artykułem 44 konwencji, wszelkie uzupełniające informacje dotyczące stosowania niniejszego protokołu. Inne Państwa-Strony protokołu przedkładają sprawozdanie co pięć lat.

3. Komitet Praw Dziecka może zażądać od Państw-Stron dalszych informacji dotyczących stosowania niniejszego protokołu.

Artykuł 9

1. Niniejszy protokół jest otwarty do podpisania przez każde państwo, które jest Stroną konwencji lub podpisało ją.

2. Niniejszy protokół podlega ratyfikacji i jest otwarty do przystąpienia przez każde państwo. Dokumenty ratyfikacyjne lub przystąpienia będą składane u Sekretarza Generalnego Narodów Zjednoczonych.

3. Sekretarz Generalny, działając w charakterze Depozytariusza konwencji i protokołu, informuje wszystkie Państwa-Strony konwencji i wszystkie państwa, które podpisały konwencję o złożeniu każdej deklaracji zgodnie z artykułem 3.

Artykuł 10

1. Niniejszy protokół wejdzie w życie po trzech miesiącach od złożenia dziesiątego dokumentu ratyfikacyjnego lub przystąpienia.
2. W stosunku do każdego państwa, które dokona ratyfikacji lub przystąpienia po wejściu protokołu w życie, protokół wejdzie w życie po miesiącu od daty złożenia przez dane państwo swojego dokumentu ratyfikacyjnego lub przystąpienia.

Artykuł 11

1. Każde Państwo-Strona może, w każdym czasie, wypowiedzieć niniejszy protokół w drodze pisemnej notyfikacji skierowanej do Sekretarza Generalnego Narodów Zjednoczonych, który poinformuje o tym inne Państwa-Strony konwencji i wszystkie państwa, które podpisały konwencję. Wypowiedzenie staje się skuteczne po roku od daty otrzymania notyfikacji przez Sekretarza Generalnego. Jeśli jednak w dniu, w którym upłynie ten rok wypowiedzające Państwo-Strona uczestniczy w konflikcie zbrojnym, wypowiedzenie nie stanie się skuteczne przed zakończeniem konfliktu zbrojnego.
2. Takie wypowiedzenie nie zwalnia Państwa-Strony z jego obowiązków przewidzianych w niniejszym protokole w odniesieniu do jakiegokolwiek działania, które miało miejsce przed datą wejścia wypowiedzenia w życie. Równocześnie takie wypowiedzenie w żaden sposób nie przeszkadza w dalszym rozpatrywaniu jakiegokolwiek sprawy, która była już rozpatrywana przez Komitet Praw Dziecka przed datą wejścia wypowiedzenia w życie.

Artykuł 12

1. Każde Państwo-Strona może zaproponować poprawkę i wnieść ją do Sekretarza Generalnego Narodów Zjednoczonych. Sekretarz Generalny zakomunikuje następnie o zaproponowanej poprawce Państwom-Stronom, zwracając się z zapytaniem, czy opowiadają się one za zwołaniem konferencji Państw-Stron w celu rozważenia i przeprowadzenia głosowania nad propozycją. W wypadku gdy w ciągu czterech miesięcy od daty takiego powiadomienia co najmniej jedna trzecia Państw-Stron opowie się za zwołaniem takiej konferencji, Sekretarz Generalny zwoła konferencję pod auspicjami Narodów Zjednoczonych. Każda poprawka przyjęta większością głosów Państw-Stron obecnych i głosujących podczas konferencji podlega zatwierdzeniu przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych.
2. Poprawka przyjęta zgodnie z ustępem 1 niniejszego artykułu wchodzi w życie po zatwierdzeniu przez Zgromadzenie Ogólne i przyjęciu większością dwóch trzecich Państw-Stron.
3. Poprawka po wejściu w życie ma moc wiążącą dla Państw-Stron, które ją przyjęły, pozostałe Państwa-Strony obowiązują nadal postanowienia niniejszego protokołu i wszystkie wcześniejsze poprawki, jeśli zostały przez te państwa przyjęte.

Artykuł 13

1. Niniejszy protokół, którego teksty sporządzone w językach angielskim, arabskim, chińskim, francuskim, hiszpańskim i rosyjskim są na równi autentyczne, zostanie zdeponowany w archiwach Narodów Zjednoczonych.
2. Sekretarz Generalny Narodów Zjednoczonych przekaże uwierzytelnione kopie niniejszego protokołu wszystkim Państwom-Stronom konwencji i wszystkim państwom, które podpisały konwencję.